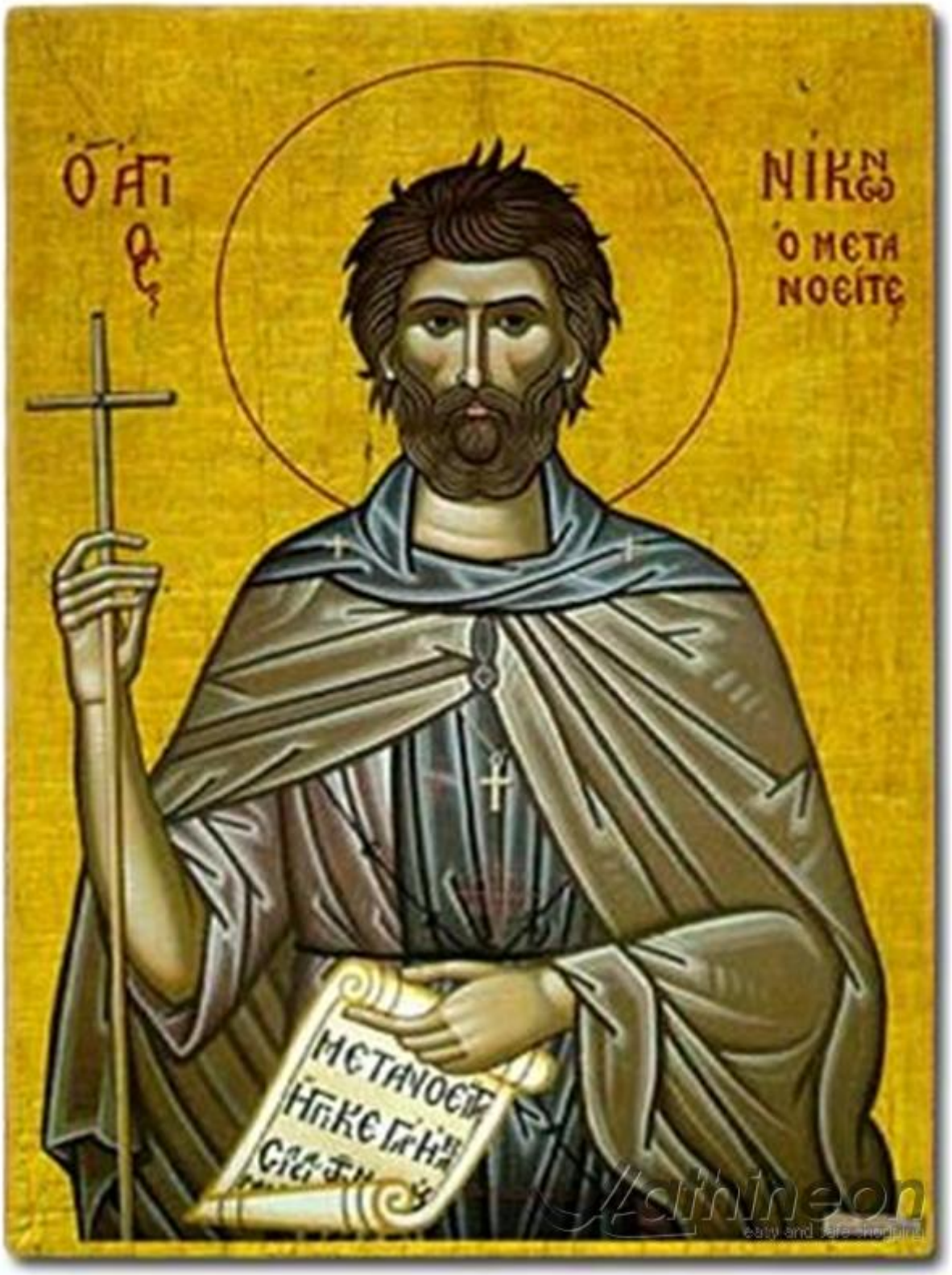
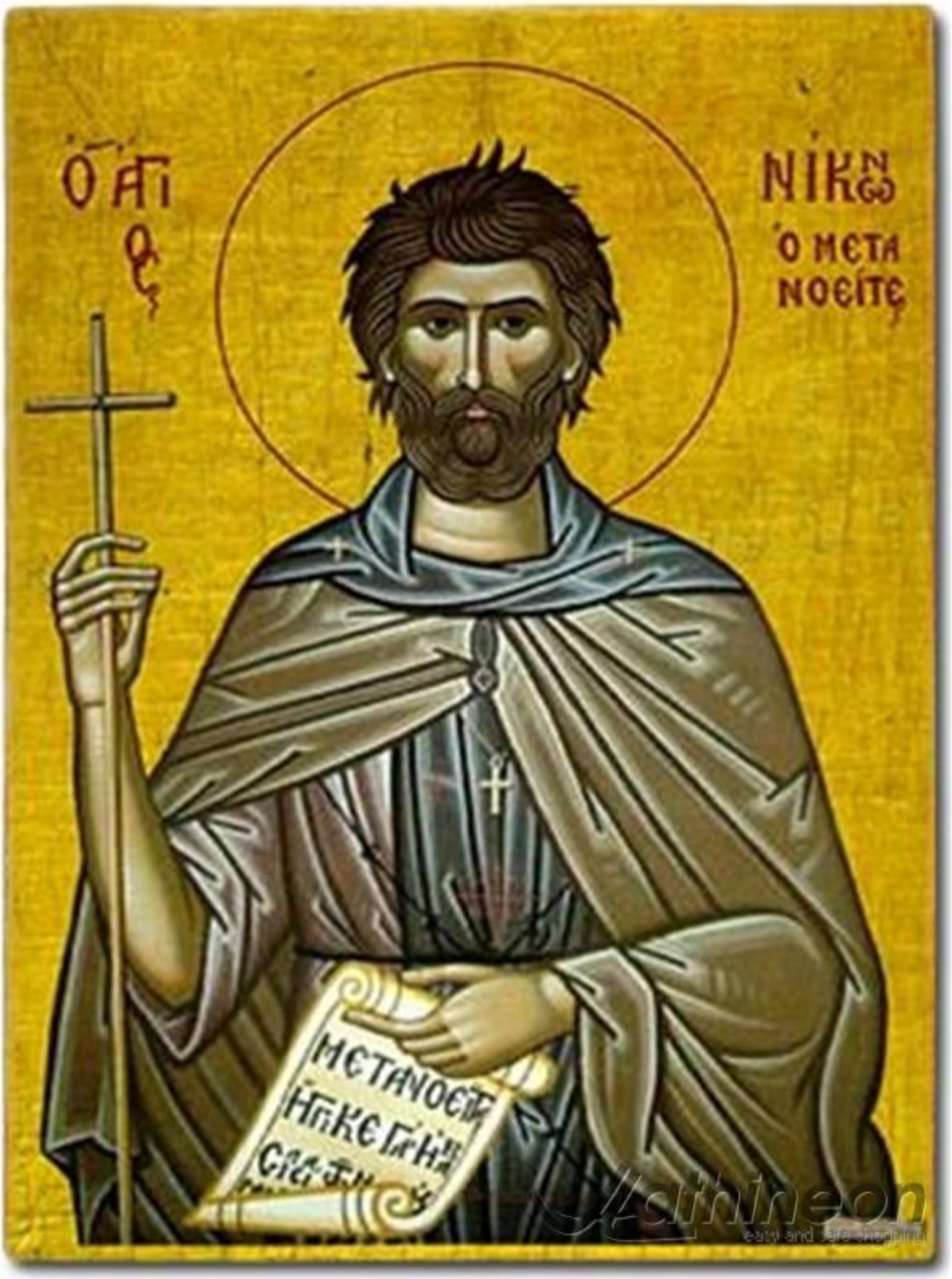
26 Νοεμβρίου 2021

Ἅγιος Νίκων ὁ Μετανοεῖτε (Κόντογλου Φώτης)

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Ορθόδοξη πίστη / Ορθοδοξία και Ορθοπραξία

Στὶς 26 Νοεμβρίου, γιορτάζεται ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Νίκωνος \"τοῦ Μετανοεῖτε\". Τὸν εἴπανε \"Μετανοεῖτε\", ἐπειδὴ ἔλεγε συχνὰ στοὺς ἀνθρώπους νὰ μετανοήσουνε, ὅπως ἔκανε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος.

Πατρίδα του ἦτανε κάποια χώρα τοῦ Πόντου ποὺ τὴ λέγανε Πονεμωνιακή.

Γεννήθηκε τὸν καιρὸ ποὺ βασίλευε στὴν Κωνσταντινούπολη ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς. Οἱ γονιοὶ του ἤτανε πλούσιοι, μὰ ὄχι μοναχὰ στὰ ὑλικὰ πλούτη μὰ καὶ στὰ πνευματικά. Γιὰ τοῦτο τὸν ἀναθρέψανε \"ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου\". Καὶ ἐνῷ τὰ ἄλλα τὰ ἀδέρφια του καὶ οἱ φίλοι του ἤτανε παραδομένοι στὶς διασκεδάσεις καὶ στὰ ἱπποδρόμια, ὁ Νίκων ἀγαποῦσε τὴ θρησκεία, κ\' ἤτανε ταπεινὸς καὶ φρόνιμος σὲ ὅλα, λιγόφαγος, ἁπλὸς στοὺς τρόπους, σεμνολόγος, φυλάγοντας τὰ μάτια του νὰ μὴν μπεῖ μέσα του ὁ σαρκικὸς πειρασμὸς ποὺ χαλᾷ τὴν ἀγνότητα τῆς νεότητος.

Μιὰ μέρα τὸν ἔστειλε ὁ πατέρας του, ποὺ εἶχε πολλὰ κτήματα, νὰ ἐπιστατήσει ἀπάνω στοὺς ἐργάτες ποὺ δουλεύανε σ\' αὐτά, καὶ σὰν εἶδε τὸν κόπο καὶ τὸν ἱδρῶτα ποὺ χύνανε αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, τόσο λυπήθηκε ἡ ψυχή του, ποὺ παράτησε παρευθὺς καὶ τὰ κτήματά του καὶ τοὺς γονιούς του καὶ τὴν πατρίδα του κ\' ἔφυγε χωρὶς νὰ γνωρίζει ποῦ πηγαίνει, ἀφοῦ γι\' αὐτὸν ὅλη ἡ οἰκουμένη ἤτανε τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ λόγο ποὺ λέγει \"τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς\". Ἀφοῦ πέρασε πολλοὺς τόπους ποὺ δὲν τὸν ἤξερε κανένας, ἔφταξε σ\' ἕνα βουνὸ ποὺ ἤτανε τὸ σύνορο ἀνάμεσα στὸν Πόντο καὶ στὴν Παφλαγονία καὶ ποὺ εἶχε κ\' ἕνα μοναστῆρι λεγόμενο Χρυσὴ Πέτρα. Σὰν εἶδε τὸ μοναστῆρι ὁ Νικήτας, ἔνοιωσε μεγάλη χαρά. Κι\' ὁ Θεὸς φώτισε τὸ γέροντα ἡγούμενο, ποὺ ἤτανε ἅγιος ἄνθρωπος, καὶ βγῆκε στὴν πόρτα καὶ καλωσόρισε τὸν Νικήτα καὶ τὸν ἀγκαλίασε σὰν πατέρας τὸ γυιό του καὶ τὸν κάλεσε μὲ τόνομά του. Ο Νικήτας σὰν ἄκουσε τὸ γέροντα νὰ τὸν φωνάζει μὲ τόνομά του χωρὶς νὰ τὸν ἔχει δεῖ ποτέ, φτεροκόπησε ἡ καρδιά του καὶ μπῆκε μαζὶ μὲ τὸν ἡγούμενο στὴν ἐκκλησία, καὶ τὴν ἴδια ὥρα τὸν κούρεψε μοναχὸ μὲ τόνομα Νίκων.

Ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα ξέχασε ὁλότελα πιὰ πὼς ζεῖ σὲ τοῦτον τὸν κόσμο. Τὴ μέρα δούλευε στὴν ὑπηρεσία ποὺ τὸν ἔβαλε ὁ γέροντάς του, καὶ τὴ νύχτα δὲν κοιμότανε, ἀλλὰ ἀγρυπνοῦσε μὲ προσευχὴ καὶ μὲ δάκρυα, γιὰ νὰ μὴν ἀφήσει νὰ μολευθεῖ ἡ νεανικὴ ψυχή του ἀπὸ κανέναν ἄσχημο διαλογισμὸ κι\' ἀπὸ τὴν πονηριὰ ποὺ μπαίνει τόσο εὔκολα στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ἄλλοι ἀδελφοί της μονῆς τὸν ἀγαπήσανε πολύ, γιατί ἤτανε ἀπερηφάνευτος, πρᾶος καὶ καλοκάγαθος.

Δώδεκα χρόνια ἔζησε μέσα στὸ μοναστῆρι τῆς Χρυσῆς Πέτρας. Στὸ μεταξὺ ὁ πατέρας του χάλασε τὸν κόσμο γιὰ νὰ τὸν βρεῖ, πλὴν μάταια κοπίασε. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἔπαψ νὰ τὸν ψάχνει, ὁ ἅγιος παρακάλεσε τὸ γέροντά του νὰ τὸν ἀφήσει νὰ φύγει ἀπὸ τὸ μοναστῆρι, ὅπως κ\' ἔγινε. Μὰ σὰν πέρασε τὸ ποτάμι Παρθένι, γύρισε κ\' εἶδε στὴν ἀντικρινὴ ἀκροποταμιὰ τὸν πατέρα του μὲ τὰ ἄλλα παιδιά του καὶ μὲ τὴ συνοδεία του, καὶ σὰν τὸν γνώρισε ὁ γέρος, ἄρχισε νὰ κλαίγει καὶ νὰ φωνάζει στὸν Νικήτα νὰ τὸν λυπηθεῖ καὶ νὰ γυρίσει στὸ σπίτι τους, κ\' ἤθελε νὰ πέσει στὸ ποτάμι. Μὰ τὸν μποδίσανε οἱ δικοί του, γιατί εἶχε φουσκώσει τὸ ρεῦμα του ἀπὸ τὰ πολλὰ νερὰ ποὺ κατέβασε. Κι\' ὁ μακάριος Νίκων, σφίγγοντας τὴν καρδιά του,

γύρισε κατὰ τὸν πατέρα του καὶ γονάτισε καὶ τὸν προσκύνησε, κ\’ ὕστερα ἔστριψε πάλι καὶ τράβηξε τὸ δρόμο του.

Πέρασε ἀπὸ βουνὰ ἔρημα, ἀπὸ κρεμνοὺς καὶ καταβόθρες. Τὰ ροῦχα του ἤτανε λερὰ καὶ τριμμένα, τὰ πόδια του ξυπόλητα. Βαστοῦσε μοναχὰ ἕνα ραβδὶ κ\’ ἕνα σταυρό.

Τρία χρόνια γυροβολοῦσε ἔτσι στὰ βουνὰ ποὺ ἤτανε λημέρια τῶν λῃστῶν, κ\’ ἔτρωγε χορτάρια. Πολλὲς φορὲς τὸν συναπαντούσανε αὐτοὶ οἱ φονηάδες καὶ τὸν κλωτσούσανε. Μὰ σὰν εἴδανε πὼς στὴν κακία τους ἀποκρινότανε μὲ ἀγάπη καὶ μὲ ταπείνωση, τὸν ἀγαπήσανε κι\’ αὐτοὶ καὶ τὸν τιμούσανε σὰν ἅγιο.

Σὰν περάσανε τρία χρόνια ποὺ ἔζησε ἀπάνω στὰ βουνά, ἀποφάσισε νὰ κατέβει στὶς πολιτεῖες καὶ νὰ κηρύξει τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τὴ μετάνοια. Ἦτανε τότε ὡς 36 χρονῶν, κατὰ τὰ 959 μ.Χ. Ἀφοῦ πέρασε βιαστικὰ τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς, μπαρκάρησε σ\’ ἕνα καράβι γιὰ νὰ πάγη στὴν Κρήτη, στὰ 961 μ.Χ., ἐπειδὴ οἱ Ἄραβες εἴχανε ἀλλαξοπιστήσει τοὺς χριστιανοὺς μὲ τὸ σπαθί.

Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ μπόρεσε καὶ τοὺς γύρισε στὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ, κ\’ ὕστερα ἀπὸ ἑφτὰ χρόνια ἔφυγε ἀπὸ τὴν Κρήτη καὶ πῆγε στὴν Ἐπίδαυρο στὰ μέρη τοῦ Δαμαλᾶ, κ\’ ἐκεῖ κήρυξε τὴ μετάνοια κ\’ ἔσωσε ψυχές.

Ἀπὸ τὸν Δαμαλᾶ μπῆκε σ\’ ἕνα καΐκι γιὰ νὰ πάγη στὴν Ἀθῆνα. Μαζὶ μὲ τὸ καΐκι ποὺ μπῆκε ὁ ἅγιος, ταξίδευε κ\’ ἕνα ἄλλο γιὰ τὴν Ἀθῆνα, καὶ περνώντας ἀπὸ τὴ Σαλαμῖνα βγήκανε οἱ ναῦτες νὰ πάρουνε νερό. Αὐτὸ τὸ νησὶ ἤτανε ἔρημο ἀπὸ τοὺς κουρσάρους. Ο ἅγιος εἶπε στοὺς καπετάνιους νὰ μὴ φύγουνε ἀκόμα ἀπὸ τὴ Σαλαμῖνα, γιατί θὰ πάθουνε. Ο ἕνας καπετάνιος ποὖχε τἄλλο τὸ καΐκι δὲν τὸν ἄκουσε κ\’ ἔφυγε, μὰ κεῖνος ποὖχε μέσα τὸν ἅγιο ἀπόμεινε. Μὰ τὸ καΐκι ποὺ ἔκανε πανιὰ τὸ πιάσανε οἱ κουρσάροι πρὶν φτάξει στὴν Ἀθῆνα.

Σὰν ἔφτασε ὁ ἅγιος σ\’ αὐτὴν τὴν ἀρχαία πολιτεία, ποὺ ἦταν ἄλλη φορὰ φημισμένη στὸν κόσμο πλὴν τότε ἤτανε καταντημένη ἕνα χωριό, ἄρχισε τὸ κήρυγμα κ\’ ἔφερε πολὺν καρπό, γιατί οἱ Ἀθηναῖοι ἤτανε θεοφοβούμενοι. Ἀπὸ τὴν Ἀθῆνα πῆγε στὴν Εὔβοια, καὶ μαζεύθηκε κόσμος πολὺς νὰ τὸν ἀκούσει. Καὶ μὲ τὴν ὀχλοβοή, ἕνα παιδὶ ποὺ εἶχε ἀνεβεῖ στὸ κάστρο μαζὶ μὲ τὸν ἄλλον κόσμο, παραπάτησε κ\’ ἔπεσε, καὶ βάλανε τὶς φωνὲς κ\’ ἔγινε μεγάλη σύγχυση κ\’ οἱ γονιοὶ τοῦ παιδιοῦ καταριόντανε τὸν ἅγιο. Μὰ ἐκεῖνος δὲν ταράχθηκε, ἀλλὰ τοὺς εἶπε ἥσυχα: \”Τὸ παιδὶ ζεῖ, δὲν πέθανε\”. Κι\’ ἀλήθεια τὸ παιδὶ σηκώθηκε ἀπάνω γελαστὸ σὰν νὰ πήδηξε ἀπὸ τὸ μπιντένι, κι\’ οἱ γονιοί του κι\’ ὅλος ὁ κόσμος πέσανε καὶ προσκυνούσανε τὸν ἅγιο, καὶ τὸ παιδὶ τοὺς ἔλεγε πὼς σὰν γλύστρησε καὶ βρέθηκε στὸν ἀγέρα, εἶδε ἐκεῖνον τὸν καλόγερο ποὺ φώναζε \”Μετανοεῖτε\” νὰ πετᾶ καὶ νὰ τὸ πιάνει στὴν ἀγκαλιά του ὡς ποὺ τὸ κατέβασε μαλακὰ στὴ γῆ.

Ὕστερα ἀπὸ τὸν Εὔριπο, πῆγε στὶς Θῆβες, κι\’ ἀπὸ κεῖ στὸ βουνὸ Κιθαιρῶνα, ποὺ τὸ λέγανε τότε ὄρος τῆς Μυουπόλεως, κ\’ ἐκεῖ ἀσκήτεψε μέσα σ\’ ἕνα σπήλαιο, κοντὰ στὸ μέρος ποὺ βρίσκεται τὸ μοναστῆρι, ποὺ ἔχτισε ὁ ὅσιος Μελέτιος ὕστερα ἀπὸ χρόνια, κι\’ αὐτὸς Ἀνατολίτης. Ἀπὸ κεῖ πῆγε στὴν Κόρινθο, στὸ Ἄργος, στὸ Ναύπλιο, κι\’ ἀπ\’ ὅπου περνοῦσε ἄναβε στὶς καρδιὲς τὸν πόθο τῆς θρησκείας κ\’ ἔκανε πολλὰ θαύματα, προπάντων ἔγιαινε ἀρρώστους ἀνθρώπους.

Ἀφοῦ πέρασε ὅλον τὸν Μωριά, κ\’ ἔφταξε ὡς τὴ Μάνη, πῆρε πάλι τὸ δρόμο γιὰ νὰ γυρίσει στὴ Σπάρτη, ἀπ\’ ὅπου εἶχε περάσει. Μὰ πρὶν πάγει στὴ Σπάρτη, μπῆκε σ\’ ἕνα σπήλαιο ποὺ βρισκότανε σὲ κάποιο ἔρημο μέρος ποὺ τὸ λέγανε \”Μῶρον\” καὶ κειτότανε ἄρρωστος καὶ θερμιασμένος. Σὲ λίγες μέρες μαθεύτηκε τὸ καταφύγιό του καὶ μαζεύθηκε κόσμος πολὺς σὲ κεῖνο τὸ σπήλαιο γιὰ νὰ πάρει τὴν εὐλογία του, καὶ πολλοὶ ἄρρωστοι περιμένανε τὴ γιατρειά τους ἀπὸ τὸν ἄρρωστον.

Σὰν σηκώθηκε ἀπὸ τὴν ἀρρώστια, πῆγε στὸ Ἀμύκλι, κ\’ ἐπειδὴ ἐκείνη ὅλη τὴν περιφέρεια τὴ ρήμαξε τὸ θανατικὸ ἀπὸ λοιμικὴ ἀρρώστια κ\’ εἶχε πιάσει τὸν κόσμο φόβος καὶ τρόμος, μαζεύθηκε πολὺς λαὸς καὶ πήγανε καὶ τὸν παρακαλέσανε νὰ πάγει στὴ Σπάρτη. Ὁ ἅγιος τοὺς εἶπε πὼς θὰ παρακαλέσει τὸ Θεὸ νὰ πάψει τὴν ὀργή του, καὶ πὼς θὰ καθίσει στὴ Σπάρτη ὡς ποὺ νὰ πεθάνει.

Σηκώθηκε λοιπὸν καὶ πῆγε στὴ Σπάρτη, καὶ σὰν ἐμπῆκε στὴν πολιτεία, πὼς σὰν φανερωθεῖ ὁ ἥλιος σκορπᾷ καὶ χάνεται ἡ ἀντάρα, ἔτσι καὶ σὰν φάνηκε ὁ ἅγιος ἔπαψε τὸ θανατικό, κι\’ ὁ κόσμος ξεκουράσθηκε ἀπὸ τὴν ἀγωνία καὶ ἔπεσε σὲ μετάνοια.

Ἀπὸ τότε δὲν ἔφυγε πιὰ ἀπὸ τὴ Σπάρτη ὁ ἅγιος, κ\’ ἡ πολιτεία τούτη ἔγινε ἡ δεύτερη πατρίδα του. Ἔχτισε μία μεγάλη ἐκκλησία στόνομα τοῦ Σωτῆρος, ποὺ

βρεθήκανε τὰ θεμέλιά της κοντὰ στὸ κάστρο τῆς ἀρχαίας Σπάρτης, κι\’ αὐτὴ ἡ διαβόητη πολιτεία ποὺ ἤτανε ξακουσμένη στὸν κόσμο γιὰ τὴν παλληκαριά της, καταστάθηκε ἡ καθέδρα τῆς Χριστιανοσύνης μὲ ἄρχοντά της τὸν πρᾶον κ\’ ἥμερον μαθητὴ τοῦ Κυρίου ποὺ δίδαξε στὸν κόσμο τὴν πνευματικὴ ἀνδρεία καὶ τὴν εἰρήνη. Στὸ μεταξὺ βαφτιζόντανε οἱ Ἑβραῖοι, ποὺ ὑπήρχανε πολλοὶ σ\’ αὐτὰ τὰ μέρη, καὶ πλήθαινε ἡ πίστη τοῦ Χριστοῦ.

Ἀλλὰ ἦρθε καὶ γιὰ τὸν ἅγιο Νίκωνα ἡ μέρα νὰ πληρώσει, σὰν ἄνθρωπος κι\’ αὐτός, τὸ \”κοινὸν χρέος τοῦ θανάτου\”, κι\’ ἀρρώστησε. Μάζεψε λοιπὸν γύρω στὸ κλινάρι του τὰ πνευματικὰ τέκνα του, καὶ τὰ εὐλόγησε καὶ τοὺς εἶπε πὼς σιμώνει τὸ τέλος του, κι\’ ἀφοῦ τοὺς ἔδωσε πολλὲς συμβουλὲς καὶ τοὺς στερέωσε στὴν ἐλπίδα τοῦ Χριστοῦ, εἶπε \”Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεός, εἰς χεῖρας σου παρατίθημι τὸ πνεῦμα μου\” καὶ παρέδωσε τὴν καθαρὴ ψυχὴ του σ\’ Ἐκεῖνον ποὺ γι\’ αὐτὸν ὑπόφερε τόσους κόπους. Κοιμήθηκε στὰ 998 μ.Χ., στὶς 26 Νοεμβρίου, σὲ ἡλικία 75 χρονῶν.

Τὸ σκήνωμα γίνηκε προσκύνημα. Ὁ λαὸς τὸ τριγύρισε καὶ βούιζε ὅπως κάνουνε οἱ μέλισσες γύρω στὸ κουβέλι. Ὅλοι θέλανε νὰ πᾶνε κοντὰ στὸ λείψανο, καὶ πολλοὶ παίρνανε ἀπὸ εὐλάβεια κάποιο πρᾶγμα ἀπὸ πάνω του, ἄλλος ἕνα κομμάτι ροῦχο, ἄλλος λίγες τρίχες, ἄλλος ἔκοβε ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴ ζώνη του νὰ τάχουνε γιὰ φυλαχτό. Ὁ δεσπότης μὲ ὅλο τὸ ἱερατεῖο κηδέψανε τὸ τίμιο σκῆνος, ποὺ ἤτανε βαλμένο μέσα σὲ θήκη ἀκριβῆ κι\’ ἀναβρυσε ἅγιο μύρο, καὶ πολλοὶ ἄρρωστοι γιάνανε, τυφλοί, στηθικοί, ὑδρωπικοί, παράλυτοι κι\’ ἄλλοι ποὺ βασανιζόντανε ἀπὸ διάφορες ἀρρώστιες. Γι\’ αὐτὸ καὶ τὸ ἀπολυτίκιό του λέγει:
\”Χαίρει ἔχουσα ἡ Λακεδαίμων
θείαν λάρνακα τῶν Σῶν λειψάνων
ἀναβρύουσαν πηγὰς τῶν ἰάσεων
καὶ διασῴζουσαν πάντας ἐκ θλίψεως
τοὺς Σοὶ προστρέχοντας, Πάτερ ἐκ Πίστεως.
Νίκων ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος\”.

Ἕνας εὐσεβὴς ἄρχοντας, λεγόμενος Μαλακηνός, τόσον ἀγαποῦσε τὸν ἅγιο Νίκωνα, ποὺ δὲν ἤθελε νὰ ζήσει χωρὶς νὰ βλέπει τὴν ὄψη του. Φώναξε λοιπὸν ἕνα ζωγράφο καὶ τοῦ παράγγειλε νὰ ζωγραφίσει τὸν ἅγιο, μὰ ἐπειδὴ ὁ ζωγράφος δὲν τὸν εἶχε δεῖ ποτέ, ὁ Μαλακηνὸς ἱστόρησε μὲ λόγια ὅσο μποροῦσε στὸ ζωγράφο τί λογῆς ἤτανε ἡ φυσιογνωμία του. Ὁ ζωγράφος πῆγε στὸ ἐργαστῆρι του κ\’ ἔπιασε νὰ κάνει τὴν εἰκόνα, ἀλλὰ κοπίασε πολὺ χωρὶς νὰ μπορέσει νὰ τὸν ἐπιτύχει τὸν ἅγιο ὅπως ἤτανε. Κ\’ ἐκεῖ ποὺ καθότανε στενοχωρημένος, βλέπει νὰ μπαίνει ἕνας καλόγερος κοντός, νηστεμένος, μὲ μαλλιὰ μαῦρα κι\’ ἀνακατεμένα, μὲ μαῦρα ἀχτένιστα γένια, μ\’ ἕνα κουρελιασμένο παλιοράσο καὶ νὰ βαστᾷ ἕνα ραβδὶ μ\’ ἕνα

σταυρὸ στὴν ἄκρη, ποὺ τὸν ἔδωσε στὸ ζωγράφο νὰ τὸν φιλήσει. Ὕστερα τὸν ρώτησε γιατί εἶναι στενοχωρημένος. Σὰν τοῦ εἶπε ὁ ζωγράφος τὴν αἰτία, τοῦ λέγει ὁ καλόγερος: \"Κοίταξε μέ, ἀδελφέ, καὶ ζωγράφισε τὴν εἰκόνα, γιατί αὐτὸς ποὺ ἱστορίζεις μοιάζει μὲ μένα σὲ ὅλα\". Σὰν τὸν κοίταξε καλὰ ὁ ζωγράφος ἀπόρησε, ἐπειδὴ ἤτανε ἴδιος ὅπως τὸν εἶχε περιγράψει ὁ Μαλακηνός. Γύρισε λοιπὸν τὸ πρόσωπό του κατὰ τὸ σανίδι ποὺ ζωγράφιζε νὰ δεῖ ἂν μοιάζει μὲ τὸ πρόσωπο, ποὺ ἔκανε, καὶ βλέπει πὼς εἶχε τυπωθεῖ ὁ καλόγερος ποὺ τοῦ μιλοῦσε. Τὸν ἔπιασε φόβος καὶ φώναξε \"Κύριε ἐλέησον\", καὶ σὰν γύρισε νὰ τὸν ξαναδεῖ, δὲν εἶδε τίποτα.

Ὅπως τὸν εἶδε ὁ ζωγράφος, ἔτσι εἶναι ζωγραφισμένος ὁ ἅγιος Νίκων στὶς εἰκόνες ποὺ βρεθήκανε κανωμένες ἀπὸ παλιοὺς ἁγιογράφους. Ἡ πιὸ παλιὰ εἰκόνα του βρίσκεται στὸ μοναστῆρι τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ τῆς Λειβαδιᾶς ἱστορημένη μὲ ψηφιά, μὰ τὸν παριστάνει μὲ μαλλιὰ χτενισμένα. Φαίνεται ὅμως πὼς πιὸ σωστὰ παραστήσανε τὴ φυσιογνωμία του οἱ ζωγράφοι ποὺ τὸν ζωγραφίσανε σὲ ἐκκλησίες ποὺ βρίσκονται κοντὰ στὰ μέρη τῆς Σπάρτης, ὅπως εἶναι στὸ Παληομονάστηρο τῆς Κρίτσοβας, ζωγραφισμένος στὰ 1267, στὴν Παναγία τὴ Χρυσαφίτισσα στὰ Χρύσαφα, στὸν ἅγιο Νικόλαο τῆς Ἀναβρυτῆς, στὴν ἐκκλησιὰ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου στὸ χωριὸ Περπαινή, κι\' ἀλλοῦ.

Μία ἀπὸ τὶς πιὸ παλαιὲς καὶ μαστορικὲς εἰκόνες του εἶναι καὶ κείνη ποὺ βρῆκα στὴν Περίβλεπτο τοῦ Μυστρᾶ τὸν καιρὸ ποὺ δούλευα γιὰ νὰ καθαρίσω καὶ νὰ στερεώσω τὶς παλιὲς τοιχογραφίες. Βρίσκεται κοντὰ στὴ μικρὴ τὴν πόρτα ποὺ μπαίνει κανένας στὴν ἐκκλησιά. Ὁ ἅγιος εἶναι ζωγραφισμένος ὅπως τὸν ἱστορίζει τὸ συναξάρι του, μὲ βουλιασμένα τὰ μάγουλά του ἀπὸ τὴν κακοπάθηση, μὲ ζωηρὰ μάτια, μὲ μαῦρα μαλλιὰ ἀνακατεμένα κι\' ἀχτένιστα καὶ μὲ μαῦρα γένια. Ἔτσι τὸν γράφει κι\' ὁ Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ στὴν \"Ἑρμηνεία τῶν ζωγράφων\": \"Νέος στρογγυλογένης, μακρότριχος, ἔχων τὰς τρίχας ἠγριωμένας\". Λέγοντας \"νέος\" θέλει νὰ πεῖ μαυρομάλλης.

Πηγή: agiazoni.gr